

"El disseny és opinió"

Daniel Nebot (Barraques, 1953) dissenyador. Acaba de ser distingit amb el Premio Nacional de Diseño en la modalitat industrial. És el reconeixement a una trajectòria que comença en els grups Nuc i Enebecé, que es forja en la mítica indústria de senyalització Saludes, qualla en el col·lectiu La Nave i despega en solitari a partir dels anys 90. Del seu estudi han eixit diversos cartells per als Jocs Olímpics i l'Expo, i cada dia més dissenys per al mercat japonès.

El veig com atarantat, senyor Nebot, és pesat guanyar un premi d'aquestes característiques?

—No, però el qui no està acostumat a portar bragues, les costures li fan plagues. La gent de l'espectacle ho té més assumit. Van tots els dies de festa i presentació. Tenen una vida pública molt intensa. Alguns companys meus també en tenen, de vida pública, però jo no he volgut tenir-ne mai. És més: fa alguns anys que vaig deixar d'eixir a sopars i festes.

—S'amaga. Aquesta és la impressió.

—No m'amague, és que has de suplir amb hores la incapacitat que et donen els coneixements adquirits. D'alguna manera has de traure hores al temps. No es dissenya en el bar, es dissenya a taula.

—Com es pot guanyar un premi tan rellevant i passar inadvertit?

—El món del disseny és molt reduït, molt tancat. No és socialment reconegut. No impregna la societat. Als dissenyadors no ens reconeix ningú, encara com.

—En canvi fa l'efecte que el món del disseny és molt visual.

—És que ha estat moneda de canvi d'estatus empresarial en els últims anys. Si eres important, feies disseny; i si no en feies, no eres important.

—Com l'afecta aquest premi?

—Sobretot en emoció i alegria. Et referma en el treball que has fet fins ara dia a dia. És un reconeixement a tota una obra. Imagina't les hores i hores i nits que la gent que treballa amb mi i jo mateix hem pensat que potser no anàvem pel camí adequat. I que no per això havíem abandonat, sinó que en un moment arriba algú i et diu: "ací tens el premi nacional". La primera cosa que et passa és que se't fa un nus a la gola, t'estreny el pit i se t'omplen els ulls de llàgrimes.

—Qui hi ha darrere de Daniel Nebot?

—Una gent que ha coincidit a veure l'ofici de dissenyador de la mateixa forma que el veig jo. Som cinc persones que tots els dies treballem en la mateixa línia i el mateix projecte. Un es responsabilitza del desenvolupament gràfic, l'altre de la part d'edició, l'altre del desenvolupament industrial... però en realitat tots fem de tot. Sobretot, gaudir.

—És una fàbrica ja?

—No, el projecte va més enllà de l'activitat purament professional. És un projecte de vida. Em semblaria estúpid dedicar tantes ho-

res al projecte si només fóra un projecte professional. Quan viuríem?

—Què feia Daniel Nebot abans de fer disseny?

—Igual que ara: viure. No sóc dissenyador a les 8 del matí i acabe a les 10 de la nit. El disseny és una faceta més de la meua vida. Totalment encaixada amb la resta de la vida. Jo no sóc diferent si dissenye o vaig per la muntanya buscant rovellons.

—Què el va dur al disseny?

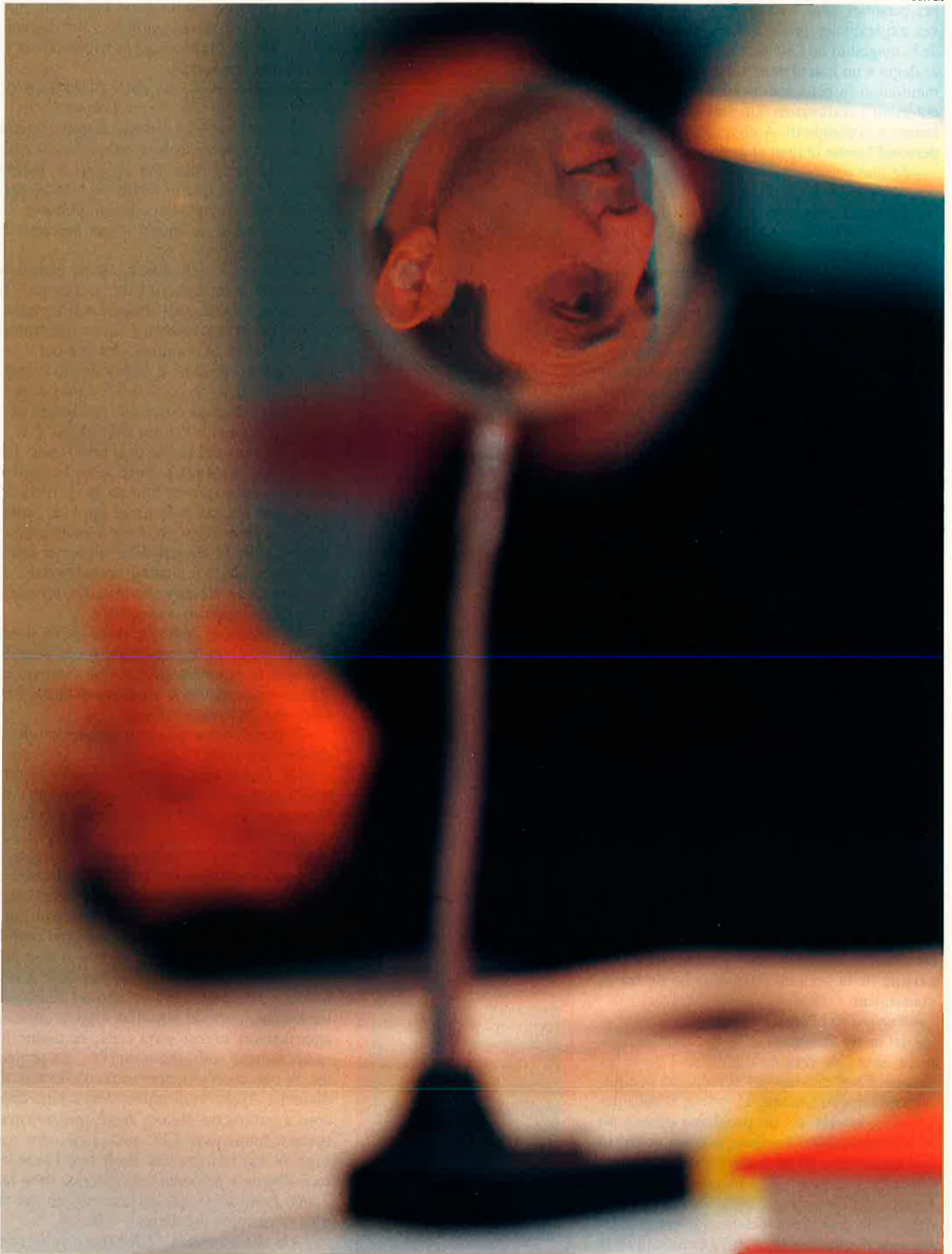
—Vaig saber que hi havia una professió que era aquesta als 16 o 17 anys. Abans, què sabia jo. Sempre m'ha agradat fer les coses amb les mans. A ma casa sempre hi ha hagut un taller i jo de menut em feia els meus joguets, però com ho feien els altres xiquets. El xiquet incapaç de generar el seu propi joguet és un fruit de les últimes dècades. No t'has fet mai una màquina de milió?

—Es va fer dissenyador perquè era un aventurer, no perquè hi havia una demanda.

—Sense pensar-hi. És clar que era una aventura. Era una professió que no estava definida, i això té molta gràcia perquè tu te la pots inventar. Pots decidir què són atribucions del dissenyador i què no ho són. És molt bonic. Pots abraçar tot el camp que et done la gana. Tot el món sap quines són les atribucions d'un metge, i com algú clave la mà en l'aparell tècnic del quiròfan li diran que on va, que se n'aparte. El dissenyador pot fer maquetes, dibuixos, solucionar històries... Sempre ho he entès així. I no em vaig limitar. Vaig fer disseny gràfic, industrial... la primera cosa que em passara pel cap.

—Fins fa poc el disseny era molt coral. Era per opció estètica o per autoprotecció?

—Els grups sempre s'organitzen quan necessites força, el suport dels altres per a poder evolucionar, millorar i enriquir-te professionalment —no econòmicament—. La Nave, que crec que va ser el gran grup de disseny dels anys 80 a Espanya, va ser el grup de la utopia, on es va fer realitat tot el que havíem somiat. Crec que vam fer un gran projecte en La Nave, de manera que hi vam passar sis anys, mentre van durar els interessos comuns i les coincidències en la línia de treball, sense una discussió que no fóra per un tema purament professional. Tots en guardem un gran record perquè hi vam aprendre molt. Els anteriors grups, com Nuc o Enebecé, es van fer més per la necessitat de compartir un espai, un estudi que difícilment podies pagar en aquell moment. Per descomptat que buscaves sem-

pre persones afins amb les quals intercanvia-
ves experiències professionals, però no eren
de la magnitud de La Nave. L'èxit de La Nave
és degut a un bon disseny d'estructura, on tots
mantenien la seua independència dins d'un
col·lectiu i compartien aquelles coses que els
interessava compartir. Amb respecte pel segell
personal i sense obligar al desig col·lectiu.

—*Sé que prefereix l'acció al discurs, però
com definiria la seua obra?*

—La meua obra sóc jo mateix. I no sola-
ment jo, sinó el meu equip.

—*Com definiria el seu equip?*

—Un equip que intenta uns objectius que
no s'han marcat en cap reunió, sinó que s'han
anat creant i consolidant a través dels anys.
Primer, fer les coses amb senzillesa. Intentar
aplicar al màxim la humilitat a l'hora de tre-
ballar. Replegar el llegat històric, aprendre'n
i fer-lo evolucionar amb senyals inequívocs
d'actualitat, perquè no es tracta tampoc de fer
revivals.

—*En alguna ocasió Santiago Calatrava ha
denunciat l'abús que es fa de la paraula dis-
seny. Segons ell, resolvia el problema entre
l'arquitectura i l'enginyeria creant un tercer
terme. En realitat, és això, un contenidor de
tercers termes?*

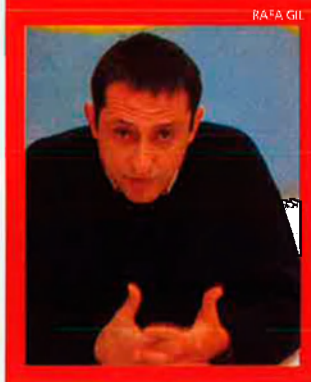
—D'una manera resumida, el disseny és el
vehicle amb què es transmet la nostra cultura
al món objectual i gràfic. No obstant, el dis-
seny és provocat per la indústria en vista de
la necessitat de fer adequadament productes
que siguin acceptats pel consumidor objectiu
i generen comerç i riquesa. El bon disseny és
el que aconsegueix els objectius industrials
mantenint amb total independència el missatge
cultural. És a dir, el disseny és opinió.
L'única cosa que passa és que el dissenyador
ha de ser una persona amb prou informació
i formació perquè l'opinió pugui ser sentida.
Algú té un problema amb un cartell, amb un
catàleg, amb un objecte i el dissenyador ha
d'arribar i comunicar amb el consumidor ob-
jectiu. El dissenyador orquestra els mitjans
perquè això siga possible, però alhora el dis-
senyador té una obligació i una responsabili-
tat cultural. Defineix l'estrat arqueològic que
existirà de la seua civilització, i ha de ser-hi
conseqüent.

—*Però hi veu l'abús?*

—Hi ha un abús perquè la professió és real-
ment nova. No està normalitzada i no té je-
rarquia. En el disseny, tot el món que fa algu-
na cosa relacionada amb el procés el conside-
ren dissenyador. És un problema perquè no
hi ha especialistes i origina aquesta confusió
que en els anys 80 se sintetitzava amb la pre-
gunta "tu estudies o dissenyes?". Jo crec que
l'origen del disseny està en la idea, en el con-
cepte amb què intentaràs resoldre el proble-
ma que et planteja el client. Després, tota la

***"La meua obra
sóc jo mateix.
I no només jo,
sinó el meu
equip. Intentem
fer les coses amb
senzillesa, apli-
car al màxim la
humilitat a l'ho-
ra de treballar,
replegar el llegat
històric, apren-
dre'n i fer-lo
evolucionar amb
senyals inequív-
ocs d'actuali-
tat."***

gent que intervé, summament important, par-
ticipa en el procés de *realització* del disseny,
que ja s'ha fet. El dissenyador hauria de ser el
qui dota de concepte.

—*Necessàriament, els anys 80 passaran a
la història per ser els anys del disseny?*

—O els del caos del disseny. Sempre que hi
ha una gran efervescència en qualsevol acti-
vitat, existeix el caos. Per això és la dècada
del caos. No és que hi estiga en contra, per-
què del caos emergeixen coses molt bones.

—*Hi ha hagut un imperi —i per tant una ti-
rania— de les formes, no?*

—No és culpa dels dissenyadors, sinó dels
mitjans de comunicació i de la societat. La
societat recull diferents símbols que li per-
meten definir el seu estatus, i en un determinat
moment la classe dominant diu que per a ser
important has de tenir la cadira de tal, la taula
de qual i el llum de no sé qui. I a més es pro-
cura que cada peça coste una milionada per-
què no estiguen a l'altura dels altres. I si la
tens estàs dins del cercle dels privilegiats i si
no, ets un desgraciat. Però això ha passat
sempre. Segur que es feia en la civilització
grega amb els vasos de no sé qui i les àmfo-
res de tal altre. Això no té res a veure amb el
dissenyador. El dissenyador dissenya per a
uns objectius que li planteja un industrial

—*Què fa el disseny, destaca les virtuts o
camufla les misèries on intervé?*

—Ni destaca ni camufla: resol. Això si ens
referim a un bon disseny. Ara, si ens pregun-
tem què fa puntualment un mal disseny, en
alguns casos ocultarà, en altres exaltarà i en
altres ens farà veure visions.

—*Existeix com a escola o com a corrent el
disseny valencià?*

—Uf. Dubte que existisca un disseny va-
lencià amb uns senyals d'identitat propis i di-
ferenciats. Per què? El mestissatge cultural
que vivim en la segona meitat del segle XX
i la influència dels mitjans de comunicació
impossibiliten l'existència de cultures tanca-
des, aïllades i enquistades que produeixen
un llenguatge propi. Cada vegada som més
ciutadans del món i cada vegada som menys
d'un lloc. Ara bé, hi ha gent que sí que veu
uns senyals d'identitat en l'obra dels dis-
senyadors valencians. Em costa molt de treball,
però si haguera de ressaltar alguna cosa en
aquest sentit, només seria capaç de parlar del
temperament amb què s'aborden els projec-
tes. Sí que hi ha una disposició de frescor, de
diversió. Això, en el millor dels casos, dona
com a resultat un disseny fresc, que transmet
bastant humanitat. Els valencians som poc
high-techs, transmetem molt poc l'estètica
tecnològica i preferim una estètica més hu-
mana. Però dubte que aquests siguin els se-
nyals d'identitat del disseny valencià.

—*Als dissenyadors valencians se'ls atri-*

bueix la condició del fallerisme.

—No sé per què associem faller amb coent, inútil... Per què quan ens referim a alguna cosa que no està feta amb rigor diem que són uns fallers. Hem dè començar a desterrar-ho. Hi ha gent molt professional com en tots els oficis. Em resulta molt difícil pronunciar-me sobre el món de les falles. D'una banda pense que és un camp on hi ha unes possibilitats bàrbares per a intentar fer evolucionar la forma d'expressió dels ninots, que està ancorada i enquistada, i torna a reproduir sempre els mateixos esquemes, a excepció de poquíssims autors. I de l'altra, pense si no és millor que es conserve com està, i que els dissenyadors no hi fiquem la mà, no siga que ens ho carreguem totalment. Si més val que existesca això, encara que no ens agrada massa, no siga que al final no tinga cap senyal d'identitat i siga pissarra de ningú on tots escriuen.

—*Com a denominació d'origen, qui mana en el disseny, Catalunya?*

—Catalunya és la zona on més pes té. I això és perquè hi ha hagut una indústria potent que l'ha generat. També, perquè hi ha hagut una cultura industrial que ha valorat la professió. Potser és qui més pes té com a col·lectiu, però em pareixeria pobre sentir-se català, valencià o madrileny. Som ciutadans del món, i quan parlem de disseny entre nosaltres, indistintament de quin siga el nostre origen, parlem d'autors: has vist l'última cosa que ha fet Castiglioni o Satué o Tusquets o Lluscà o Corazón...? Així.

—*Ha dit que a Catalunya hi havia una tradició industrial que impulsa el disseny. Qui o què l'impulsa a València?*

—Ací comença a existir indústria, encara que en el seu moment ja hi havia un disseny gràfic molt important en les etiquetes de la taronja. A València hi ha una tradició importantíssima de disseny gràfic amb autors com Josep Renau, però el disseny industrial és un fenomen recent. No podia existir sense la indústria. És cert que ja hi havia indústria, però en molts casos no ha necessitat el disseny. El valencià és molt bon comerciant, i ha entès que aquelles coses que no li servien per a vendre d'una manera molt definitiva les podia ajornar mentre anara venent. Això ha canviat. Ara hi ha industrials valencians que fan molt bon disseny i estan al més alt nivell.

—*Li ha costat a l'empresari valencià entendre que el disseny era el seu millor aliat?*

—**El disseny és car?**

—**Les coses no són cares o barates. Pel que valen o pel que costen en el moment puntual. Són cares o barates en funció dels resultats. Si te'n cobren 5 per alguna cosa, no pots saber si és car o barat fins que no passes tot el procés: faces les campanyes oportunes, vengues el que hages de vendre, tragues un extracte de comptes i veges que n'has arreplegat els 5 més 20. En aquest cas era molt barat. Si no sols no n'has arreplegat els 5, sinó que has gastat molt més i n'has arreplegat 3, era caríssim, encara que només te n'haguerat costat 1.**

—No, quan l'ha necessitat, l'ha buscat. Com totes les coses en la vida. Ara: per a buscar-lo s'ha de tenir consciència de la seua necessitat. I n'hi ha molts que no en tenen i segurament no en tindran mai. Però no podem ficar en el mateix sac tot l'empresariat valencià —com tampoc tots els dissenyadors—, ja que n'hi ha que fa molts anys que aposten pel disseny. N'hi ha, efectivament, que no entenen que el disseny pot ser un instrument per a millorar el producte de la seua empresa, ni que tenen una responsabilitat amb la societat, des del moment que produeixen objectes, que aquests han de ser tan equilibrats com siga possible. I això el disseny li ho pot resoldre.

—*Daniel Nebot fa concessions a l'empresari que el contracta?*

—El disseny és una labor d'equip; no és una lluita. si hi ha una lluita entre l'encarregant

i el dissenyador, segur que no es fa un bon projecte. Açò és un tàndem. Véns i em dius: necessite eixir al mercat, anar a tal públic, cobrir aquest nínxol comercial,... pots ajudar-me? I si jo decidesc que sí, faig meus els teus objectius i intente posar de la meua part tot el que sé perquè tu ho pugues aconseguir. No hi pot haver tensió.

—*Davant d'una crisi econòmica com la que hem passat o encara dura, segons autors, qui primer paga la factura és el dissenyador?*

—El pols econòmic es pren molt bé en el món del disseny. Quan ha de venir una crisi, on primer es nota és en els estudis de disseny. Ara em sembla que estem en una situació bastant atípica. No tinc ni coneixements ni formació per a opinar sensatament sobre aquest tema, però pels indicadors que veig en l'estudi, estem en una situació que no obeeix als esquemes o a la idea de les altres crisis econòmiques que hem viscut. A cada volta més, els factors que originen una crisi són més obscurs i estan més influïts pels mercats exteriors i per canvis polítics o per decisions que no et permeten saber si realment hi ha una recuperació econòmica que ens portarà a un temps no ja de vaques grosses, almenys de vaques no ossudes, que dure els sis o set anys de rigor, que era el que duraven les etapes d'eufòria econòmica, o si d'ara endavant els cicles seran molt més curts.

—*Però vostè nota la recuperació?*

—Si tot el món diu que no fa fred, acabaràs posant-te mànega curta. **Miquel Alberola**